

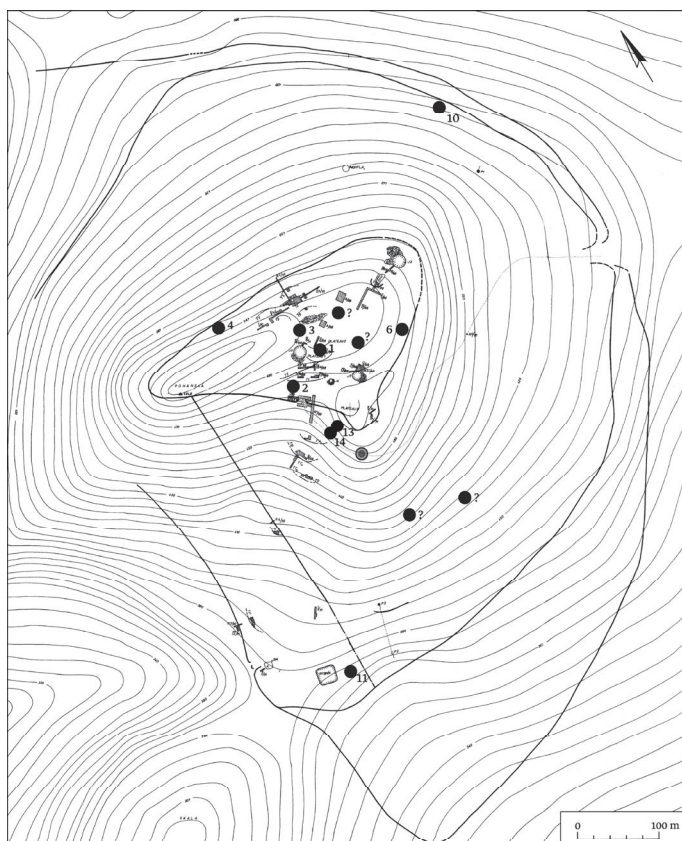
NOVÉ NÁLEZY Z DOBY LATÉNSKEJ Z PLAVECKÉHO PODHRADIA-POHANSKEJ

RADOSLAV ČAMBAL

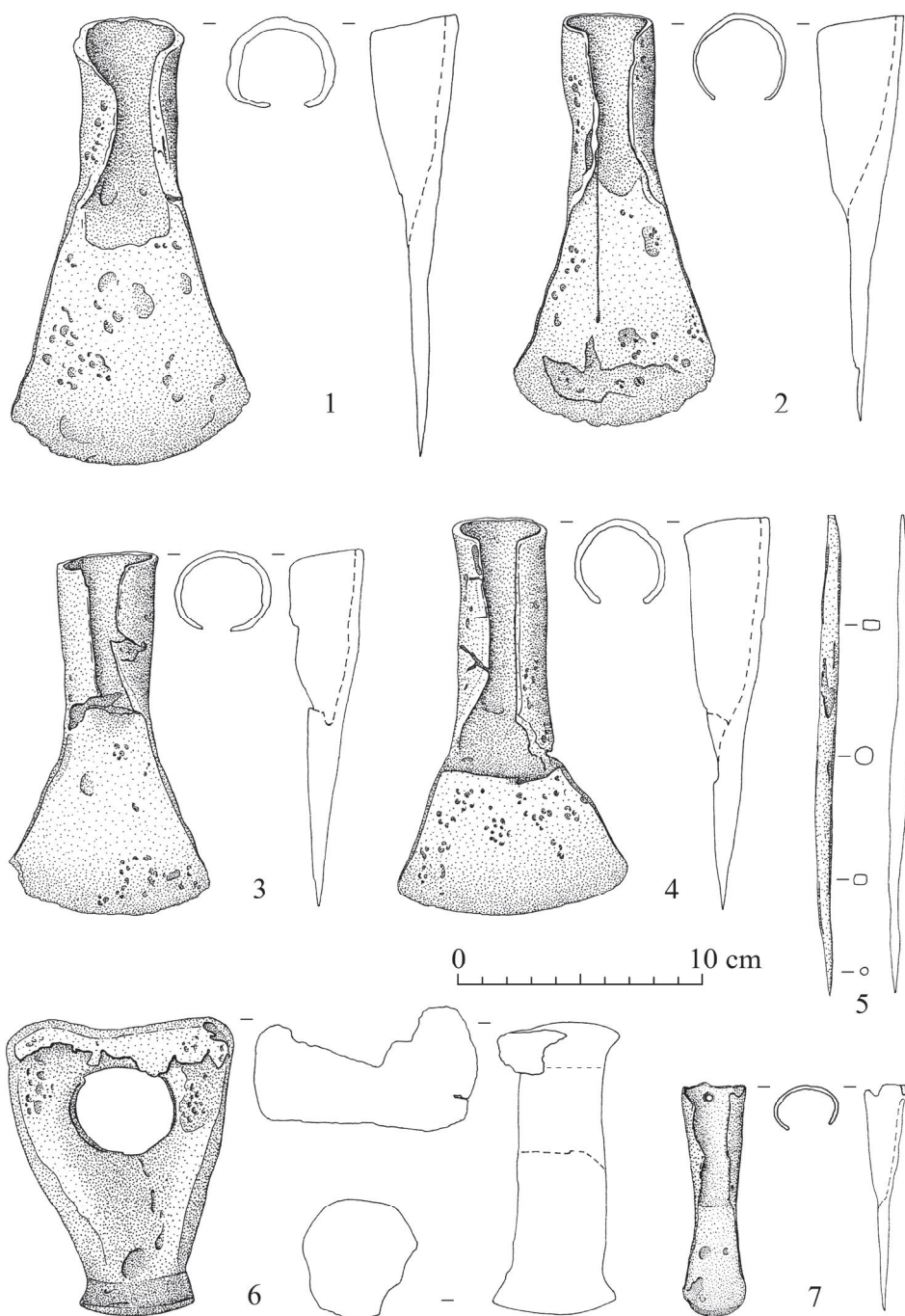
Keywords: West Slovakia, Young La Tène Period, Iron hoards, Analysis of finds

ÚVOD

V ostatných rokoch sa dostalo do zbierok, resp. na zdokumentovanie do Slovenského národného múzea - Archeologického múzea v Bratislave niekoľko nových hromadných nálezov železných predmetov z keltského hradiska v Plaveckom Podhradí - Pohanskej (obr. 1). Ide celkovo o dva depoty železných predmetov č. 13/2006 a č. 14/2006¹ a o dva ojedinelé nálezy železného reťazového opaska na meč a železnej panvice na pečenie potravín.²

Obr. 1 Plavecké Podhradie-Pohanská. Plán hradiska s miestami nálezov depotov železných predmetov č. 13/2006 a č. 14/2006, ako aj miesto nálezu železnej panvice na pečenie potravín (●).
Podľa: Pieta 2008, upravené

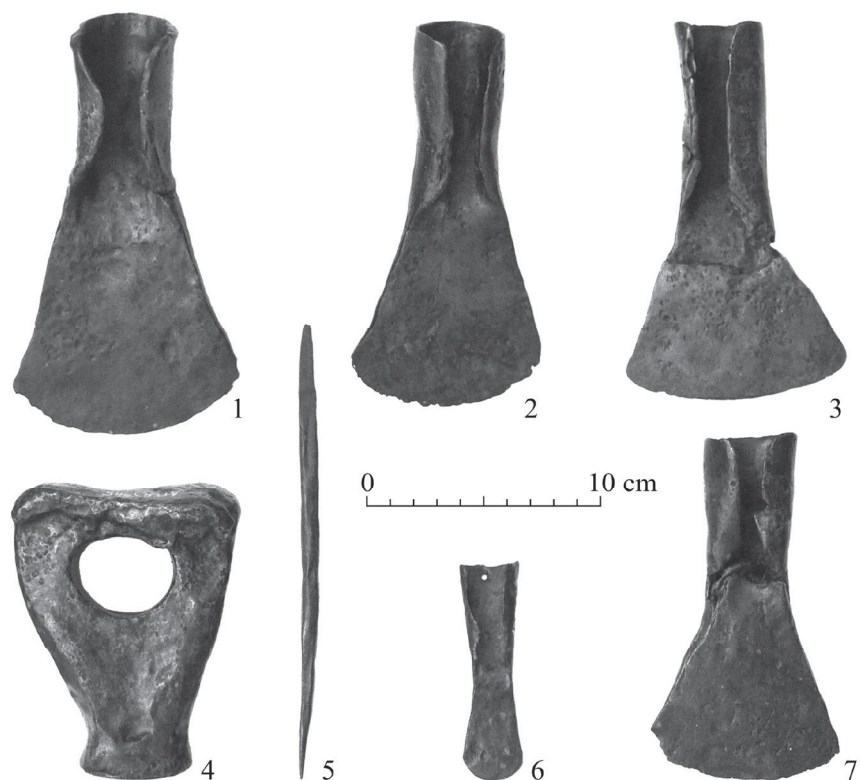
Tab. I Depot železných predmetov – nástrojov č. 13/2006 z Plaveckého Podhradia - Pohanskej

Hromadné nálezy železných predmetov č. 13/2006 a č. 14/2006

Z Plaveckého Podhradia - Pohanskej je známych už niekoľko publikovaných hromadných nálezov železných predmetov (Paulík 1970; Paulík 1976; Paulík – Tomčíková 2004; Paulík – Tomčíková 2005). V hromadných nálezoch z tejto lokality sa nachádzajú predovšetkým predmety, resp. nástroje remeselníckeho a poľnohospodárskeho charakteru. Aj preto sa toto hradisko priraduje skôr k typom predoppidálnej výroby a nie k obchodno-výmennej aglomerácii, kde sa sústreďovala kováčska výroba, ktorá ťažila predovšetkým z blízkosti zdrojov bahenných rúd (Pieta 2001, 781). Naposledy publikovaný súpis hromadných nálezov z Pohanskej zverejnil K. Pieta, ktorý uvádza počet 12 depotov (Pieta 2008, 194 n.). Číslovanie nami publikovaných celkov nadväzuje na čísla depotov, ktoré používa K. Pieta (Pieta 2008, 194) s tým, že zohľadňuje číslovanie jednotlivých starších už publikovaných depotov. Z toho dôvodu sú nami publikované hromadné nálezy označené ako depot č. 13/2006 (tab. I: 1–7; obr. 2: 1–7) a depot č. 14/2006 (tab. II: 1–3; obr. 3: 1–3) aj s rokom nálezu.

Depot č. 13/2006 (tab. I: 1–7; obr. 2: 1–7)

1. Železné kladivo s oválnym otvorom na porisko. Spodná pracovná časť kladiva kruhového tvaru deformovaná používaním. Vrchná časť obdĺžnikového tvaru. Rozmery: výška: 12,6 cm, šírka: 9,35 cm, Ø otvoru na porisko: 4 x 3,15 cm, hmotnosť: 1733 g. (tab. I: 6, obr. 2: 4; evid. č. AP 83845).

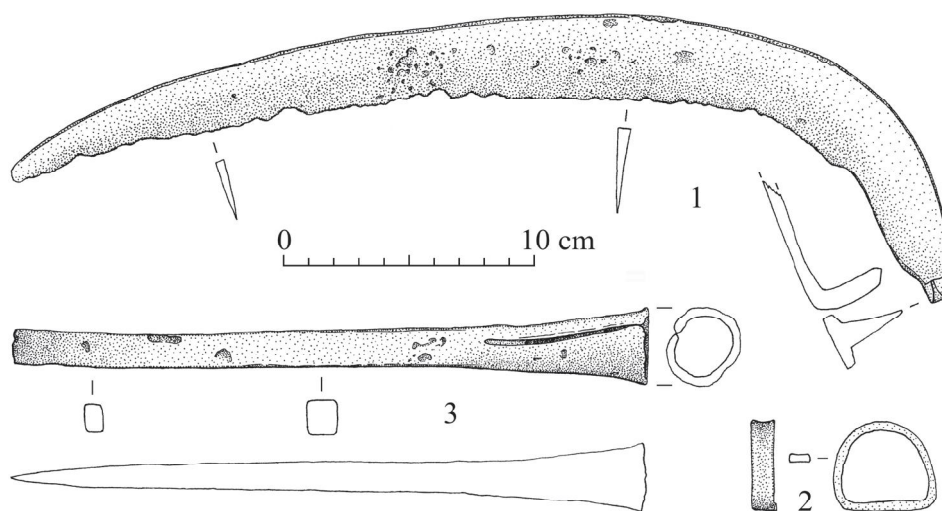

Obr. 2 Depot železných predmetov -nástrojov č. 13/2006 z Plaveckého Podhradia - Pohanskej

2. Železná sekera s otvorenou tulajkou, vytvorenou z lalokov. Rozmery: výška: 14,7 cm, šírka: 8,2 cm, vonkajší Ø tulajky z lalokov: 3,9 cm, vnútorný Ø tulajky z lalokov: 3,2 x 3,3 cm, hmotnosť: 402 g. (tab. I: 3, obr. 2: 7; evid. č. AP 83846).
3. Železná sekera s otvorenou tulajkou, vytvorenou z lalokov. Rozmery: výška: 16,8 cm, šírka: 8,3 cm, vonkajší Ø tulajky z lalokov: 3,7 cm, vnútorný Ø tulajky z lalokov: 3,4 cm, hmotnosť: 405 g. (tab. I: 2, obr. 2: 2; evid. č. AP 83847).
4. Železné dlátko s otvorenou tulajkou, vytvorenou z lalokov. Na zadnej strane tulajky je kruhový otvor na zašixovanie násady klincom. Rozmery: výška: 9,4 cm, šírka: 2,65 cm, Ø tulajky z lalokov: 2,6 x 1,8 cm, Ø otvoru na kliniec: 0,25 cm, hmotnosť: 43 g. (tab. I: 7, obr. 2: 6; evid. č. AP 83848).
5. Železná sekera s otvorenou tulajkou, vytvorenou z lalokov. Rozmery: výška: 18,3 cm, šírka: 9,8 cm, vonkajší Ø tulajky z lalokov: 4,4 cm, vnútorný Ø tulajky z lalokov: 3,5 x 3,8 cm, hmotnosť: 469 g. (tab. I: 1, obr. 2: 1; evid. č. AP 83849).
6. Železná sekera s otvorenou tulajkou, vytvorenou z lalokov. Rozmery: výška: 16,1 cm, šírka: 9,5 cm, vonkajší Ø tulajky z lalokov: 3,8 cm, vnútorný Ø tulajky z lalokov: 3,7 x 3,2 cm, hmotnosť: 448 g. (tab. I: 4, obr. 2: 3; evid. č. AP 83850).
7. Železný dierkovač pozdĺžneho tvaru. Na jednom konci je ukončené hrotom kruhového prierezu, na druhom konci je obdĺžnikového prierezu, ukončené plochým ostrím. Telo dierkovača je kruhového prierezu. Rozmery: dĺžka: 19,7 cm, Ø: 0,8 cm, hmotnosť: 43 g. (tab. I: 5, obr. 2: 5; evid. č. AP 83851).

Depot č. 14/2006 (tab. II: 1–3; obr. 3: 1–3)

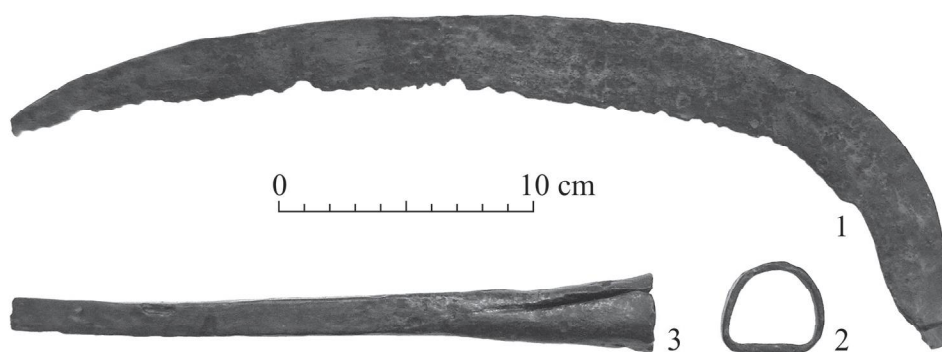
1. Železná kosa so zahnutou rukoväťou a trňom vyhnutým do pravého uhla. Rozmery: dĺžka: 37 cm, šírka: 3,3 cm, hrúbka: 0,5 cm, hmotnosť: 259 g. (tab. II: 1, obr. 3: 1; evid. č. AP 83852).
2. Železná objímka k rukoväti kopy oblúkového tvaru, v spodnej časti rovná, obdĺžnikového prierezu. Rozmery: výška: 3,7 cm, šírka: 4,2 cm, hrúbka: 0,9 cm, hmotnosť: 22 g. (tab. II: 2, obr. 3: 2; evid. č. AP 83853).
3. Železné dlátko s telom štvorcového a obdĺžnikového prierezu, ukončené plochým ostrím a tulajkou oválneho prierezu, vytvorenou z dvoch lalokov. Rozmery: dĺžka: 25,3 cm, šírka: 1,5 cm, Ø otvorenej tulajky z lalokov: 3,2 x 2,8 cm, hmotnosť: 309 g. (tab. II: 3, obr. 3: 3; evid. č. AP 83854).

Tab. II Depot železných predmetov - nástrojov č. 14/2006 z Plaveckého Podhradia -Pohanskej

Ako sme už spomenuli vyššie, vysoký počet hromadných nálezov železných predmetov z lokality Plavecké Podhradie - Pohanská, ako aj doklady tavby a spracovania železa súvisí so železiarskou produkciou na lokalite, na ktorej bola sústredená kováčska výroba (Paulík 1976, 148–150, 152; Pieta 2001, 781). Skladba hromadných nálezov z Pohanskej je vo všeobecnosti veľmi podobná. Ide predovšetkým o kováčske, poľnohospodárske náradie a náradie na opracovávanie dreva. V hromadných nálezoch sa často objavuje vzájomná kombinácia týchto, t. j. nástrojov z viacerých remeselníckych odvetví. Zaujímavosťou je, že z lokality pochádza veľmi málo militárií. Z tohto rámca nijak nevybočuje ani zloženie nami prezentovaných depotov č. 13/2006 a č. 14/2006. V prípade depotu č. 13/2006 išlo o súbor siedmich predmetov, v rámci ktorých je zastúpené kladivo (tab. I: 6; obr. 2: 4), štyri kusy sekier (tab. I: 1–4; obr. 2: 1–3, 7), dláto s tuľajkou (tab. I: 7; obr. 2: 6) a dierkovač (tab. I: 5; obr. 2: 5). V depote č. 14/2006 išlo o súbor troch predmetov, a to o jednu kosu s objímkou rukoväte (tab. II: 1, 2; obr. 3: 1, 2) a dláto s tuľajkou (tab. II: 3; obr. 3: 3). Všetky predmety z depotov majú svoje priame analógie v hromadných nálezoch priamo na Pohanskej (Paulík 1970; Paulík 1976; Paulík – Tomčíková 2004; Paulík – Tomčíková 2005; Pieta 2008), ale aj na ďalších keltských lokalitách z mladšej a neskorej doby laténskej v stredoeurópskom priestore (Pieta 1982; Pieta 2000; Pieta 2008; Schönfelder 2006; Teodor 1980). Pokiaľ ide o časové zaradenie týchto predmetov, nie sú chronologicky príliš citlivé a celkovo zapadajú do datovania hradiska na Pohanskej do stupňa LTC2.

V súvislosti s ukladaním depotov ako takých môžeme vyčleniť tri kategórie, resp. priestory, v ktorých sa hromadné nálezy nachádzajú. V prvých dvoch ide o sídliskové kontexty (verejný a privátny priestor) a v treťom o priestor, súvisiaci s posvätným miestom. V prípade verejného priestoru ide o uloženie depotu do opevnenia, resp. mimo opevneného areálu. Ak ide o privátny priestor, tak môžeme hovoriť o obydlí, resp. stavbách a priestore patriacich k súkromnému hospodárstvu (napríklad obydlie, remeselnícka dielňa, dvorec). Treťou možnosťou je uloženie depotu do priestoru posvätného miesta (svätyňa, močiar, jaskyňa, prameň, vodné toky...a pod.) (Schönfelder 2006, 122). Od týchto nálezových situácií sa môže odvodzovať ďalší kontext dôvodov ich uloženia do zeme a ich interpretáciu.

Obr. 3 Depot železných predmetov - nástrojov č. 14/2006 z Plaveckého Podhradia -Pohanskej

Železný reťazový opasok na meč (tab. III: 1a, 1b)

Opis predmetu

Železný reťazový opasok zložený z 12 rôzne dlhých segmentov. Každý segment je vytvorený skrútením dvoch železných tyčíniek nepravidelného štvorcového prierezu a na koncoch ukončený očkom, cez ktoré je opasok pospájaný. Opasok tak vytvára dojem tordovania. V očku jedného segmentu zahnutý pravdepodobne kliniec. Opasku chýba zápona. Rozmery: dĺžka: 93,2 cm, hmotnosť: 239 g. (tab. III: 1a, 1b).

K ojedinelým sídliskovým nálezom patrí segmentový reťazový opasok na meč (tab. III: 1a, 1b). Podobné opasky, ktoré slúžili na nosenie meča sú známe predovšetkým z plochých keltských pohrebísk zo strednej doby laténskej. Analogické exempláre pochádzajú z keltských kostrových, resp. žiarových hrobov v Mani. Kostrové hroby: č. 10, 28 a 132 (Benadik 1983, Taf. V: 6; XIII: 3; LIII: 13) a zo žiarového hrobu č. 131 (Benadik 1983, LIII: 10), zo žiarových hrobov č. 15 a 30 v Dubníku (Bujna 1989, 260, 279, Abb. 18; Abb. 38; Taf. XII: 5; XXXII: 2), zo žiarového hrobu č. 477 v Malých Kosihách (Bujna 1995, 97, Abb. 89, Taf. 50: 2a, b). Na pohrebiskách sa železné reťazové opasky objavujú predovšetkým v mužských hroboch s bojovníckou výbavou. Na týchto opaskoch boli zavesené meče. V prípade sídliskových nálezov ide skôr o ojedinelý nález, aj keď sa zriedkavo vyskytujú napríklad v Slatine nad Bebravou (Pieta 2008, obr. 4: 14–16, 20–21). Zaujímavosťou je, že z Pohanskej, z depotu I/68 pochádza aj železná plechová pošva keltského meča (Paulík 1970, obr. 5: 4; 7: 1a–b; Paulík 1976, 145, 153, tab. LII: 1; Paulík – Tomčíková 2005, obr. 12). Oba predmety, či už nami prezentovaný reťazový opasok, ako aj železná pošva meča dokladajú prítomnosť vojenskej zložky na hradisku v Plaveckom Podhradí - Pohanskej, aj keď z lokality pochádza okrem týchto predmetov len veľmi málo dokladov vojenstva. Opasok je pravdepodobne mladší ako opasky nachádzajúce sa v plochých keltských hroboch zo strednej doby laténskej stupňov LTB – LTC1. Datovanie opaska spadá podobne ako v prípade ostatných predmetov v tomto príspevku do stupňa LTC2.

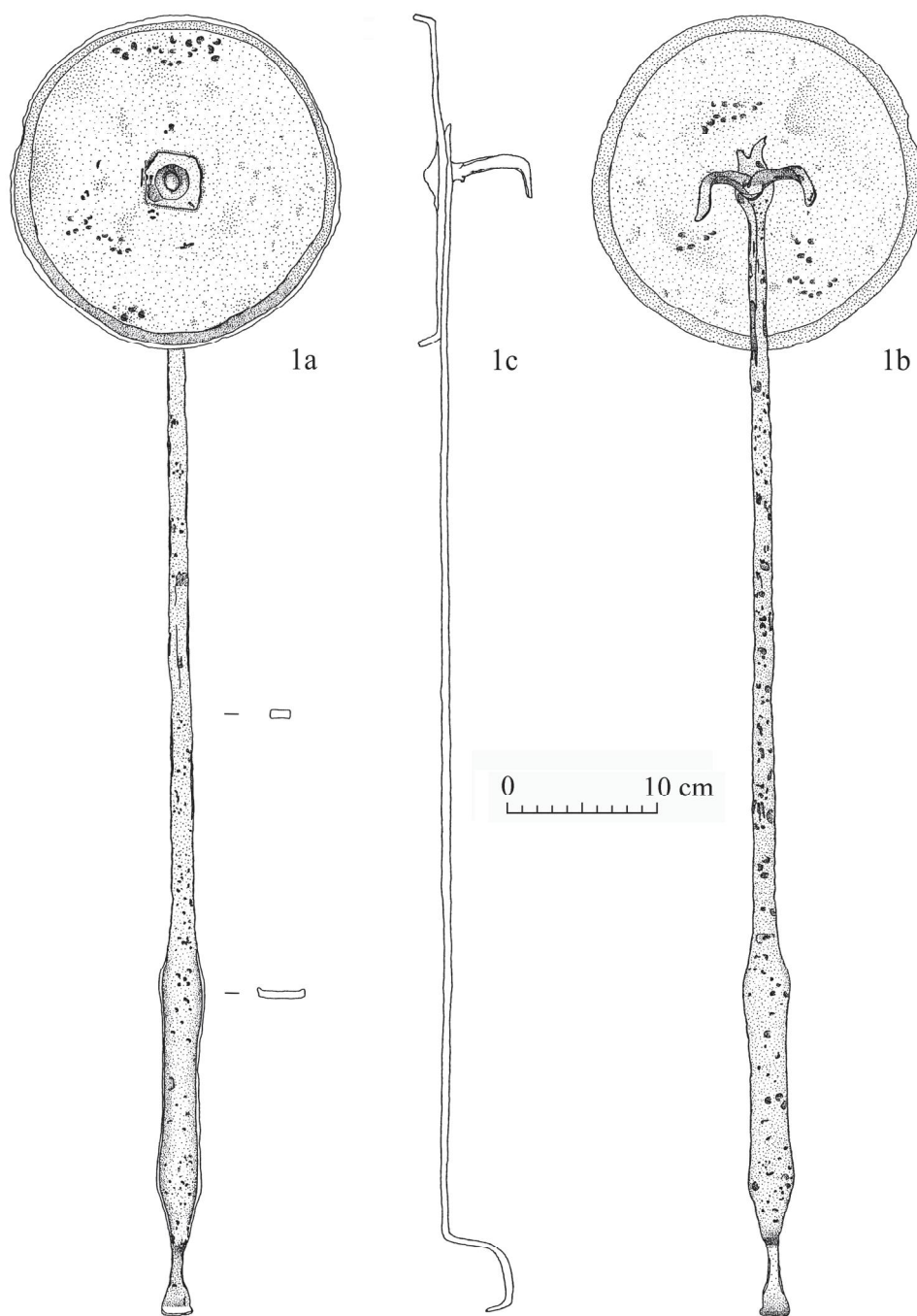

Tab. III Železný reťazový opasok na meč z Plaveckého Podhradia - Pohanskej (1a, 1b)

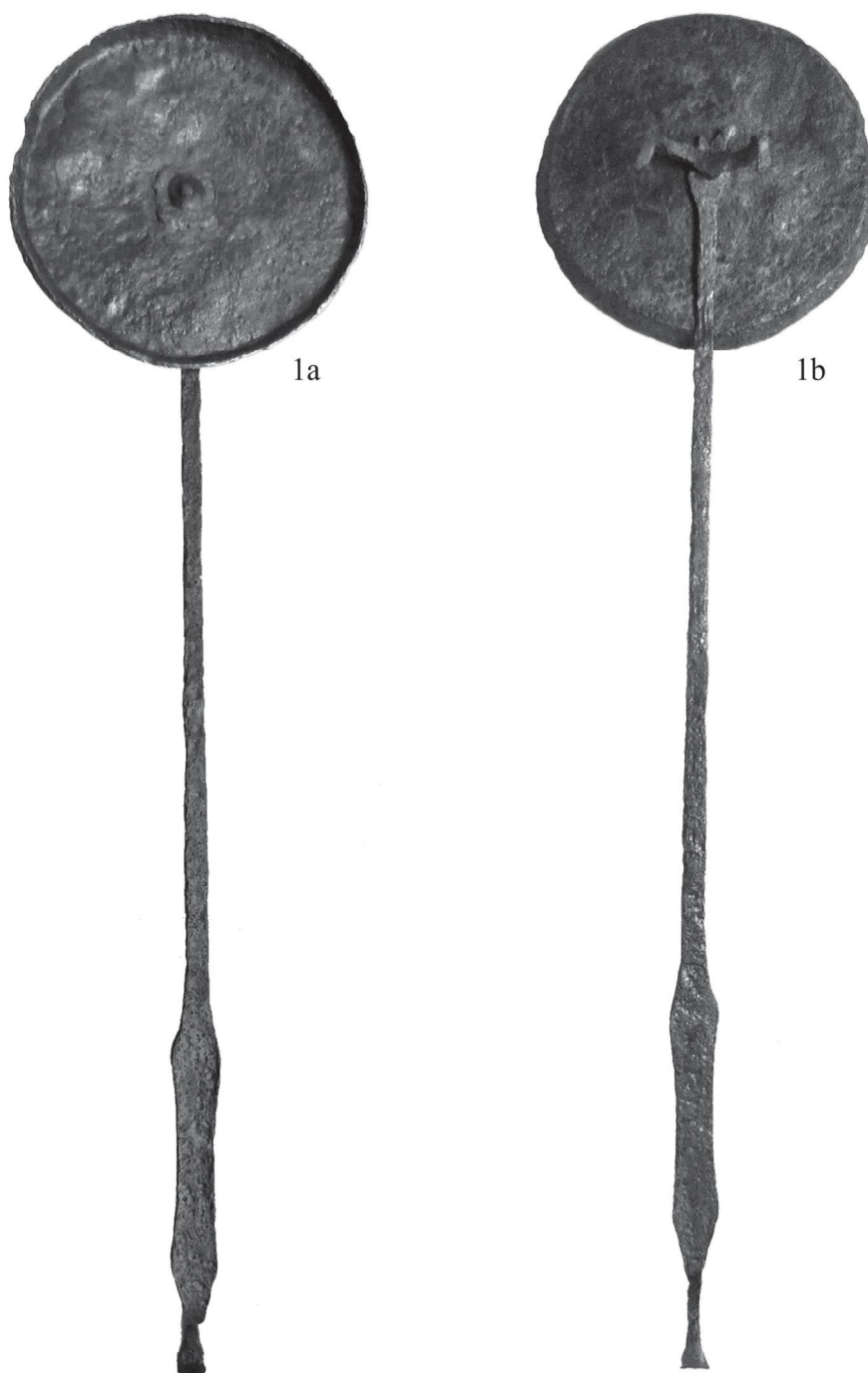
Železná panvica na pečenie potravín (tab. IV: 1a, 1b, 1c; obr. 4: 1a, 1b; 5: 1a, 1b)

Opis predmetu

Trojdielna železná panvica na pečenie potravín. Panvica je zložená z plochej okrúhlej časti – samotnej panvice, prinitovanej na dlhú štíhlu rukoväť. V časti pod panvicou v rukoväti otvor, cez ktorý prechádza železná zahnutá dvojnožka (obr. 5: 1b), ktorou je upevnená aj samotná panvica o rukoväť nítom kónického tvaru. Nít podložený plechom štvorcového tvaru (obr. 5: 1a). Rukoväť na konci rozšírená

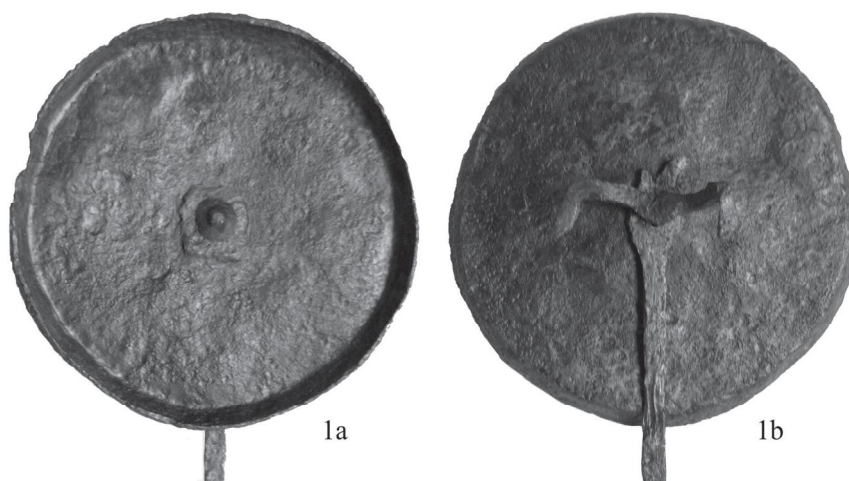
Tab. IV Železná panvica na pečenie potravín z Plaveckého Podhradia - Pohanskej (1a, 1b, 1c)

Obr. 4 Železná panvica na pečenie potravín z Plaveckého Podhradia –Pohanskej:
1a – vrchná časť panvice, 1b – spodná časť panvice

a ukončená podpornou nôžkou. Rozmery: dĺžka: 86,9 cm, max. výška: 8,3 cm, max. Ø panvice: 22,5 cm, vnútorný Ø panvice: 20,5 cm, prierez rukoväte: 1,2 x 0,5 cm, max. prierez rukoväte 2,4/3,2 x 0,5 cm (tab. IV: 1a, 1b, 1c).

Z lokality pochádza aj kompletne zachovaná železná panvica na pečenie potravín (tab. IV: 1a, 1b, 1c; obr. 4: 1a, 1b; 5: 1a, 1b). Panvice na pečenie potravín sa do oblasti strednej a východnej Európy rozšírili pod vplyvom antiky a vyskytujú sa od strednej doby železnej až do doby rímskej (Pieta 2008, 232). Analogické panvice pochádzajú z keltských lokalít na Slovensku. Jeden exemplár pochádza z hromadného nálezu železných predmetov č. 6/2001 priamo z lokality Plavecké Podhradie - Pohanská (Pieta 2008, obr. 112: 13, F 27), ďalšie zo Slatiny nad Bebravou a Blatnice (Pieta 2008, obr. 112: 14–15). Podobné panvice sa nachádzajú napríklad v remeselníckom depote z lokality Lozna v Rumunsku, ktorý je datovaný do záveru 2. storočia pred Kr. až na začiatok 1. storočia pred Kr. (Teodor 1980, 149, 150, Abb. 10: 1, 2). Pravdepodobne panvica slúžila na praženie alebo na pečenie placiek. Predpokladáme to predovšetkým na základe rozmerov pracovnej časti, t. j. priemeru samotnej panvice a pomerne malej výške jej vyťahnutého okraja. Na základe týchto faktov nepredpokladáme, že by sa na panvici mohli variť tekuté jedlá.

Obr. 5 Železná panvica na pečenie potravín z Plaveckého Podhradia-Pohanskej: 1a – detail vnútornej strany panvice a spôsobu upevnenia nitom. 1b – detail spodnej časti panvice s dvojnôžkou a spôsobom prichytenia rukoväte

Datovanie

V prípade interpretácie depotov č. 13/2006 a č. 14/2006 je žiaľ problematické určiť, za akých okolností sa dostali do zeme, keďže boli objavené a vyzdvihnuté zo zeme bez bližšie špecifikovaných podrobností. Nie je jasné, či pochádzajú z prípadného sídliskového resp. výrobného objektu alebo išlo o depoty, uložené do zeme v rámci udalostí, súvisiacich so zánikovým horizontom hradiska, prípadne o votívny depot. Môžeme len predpokladať, že pravdepodobne ich uloženie, resp. ponechanie na ich pôvodnom mieste uloženia v prípadnom objekte súvisí so zánikovým horizontom hradiska na Pohanskej. Hromadné nálezy železných nástrojov a predmetov č. 13/2006 a č. 14/2006, ako aj reťa-

zový opasok na meč a železnú panvicu na pečenie potravín môžeme časovo zaradiť do obdobia stupňa LTC2, do ktorého je celkovo datované aj hradisko v Plaveckom Podhradí na Pohanskej (Pieta 2001, 781-782).

POZNÁMKY

¹ Depoty železných predmetov č. 13/2006 a č. 14/2006 sú uložené v zbierkach Slovenského národného múzea- Archeologického múzea v Bratislave a spracované v druhostupňovej evidencii pod značkou a číslami, aké uvádzame v ich opise.

² Predmety sú uložené v súkromnej zbierke. Za možnosť publikovať ich týmto ďakujeme majiteľovi.

LITERATÚRA

- BENADIK, B. 1983: Maňa. Keltisches Gräberfeld. Fundkatalog. Nitra 1983.
- BUJNA, J. 1989: Das latènezeitliche Gräberfeld bei Dubník. I. Slov. Arch. 37/2, s. 245–354.
- BUJNA, J. 1995: Malé Kosihy: Latènezeitliches Gräberfeld. Katalog. Nitra 1995.
- PAULÍK, J. 1970: Najstaršie hromadné nálezy železných predmetov na Slovensku. Zbor. SNM 64, Hist. 10, s. 31–83.
- PAULÍK, J. 1976: Keltské hradisko Pohanská v Plaveckom Podhradí. Martin 1976.
- PAULÍK, J – TOMČÍKOVÁ, K. 2004 : Archeologický výskum na Pohanskej v Plaveckom Podhradí roku 1990. Zbor. SNM 98, Arch. 14, s. 43–66.
- PAULÍK, J. – TOMČÍKOVÁ, K. 2005: Ďalší hromadný nález železných predmetov v Plaveckom Podhradí. Slov. Arch. 53, s. 85–122.
- PIETA, K. 1982: Die Púchov - Kultur. Nitra 1982.
- PIETA, K. 2000: Ein Depot latènezeitlicher Eisengegenständen aus Liptovská Mara. In: Freisinger, H. – Pieta, K. – Rajtár, J. (Hrsg.): Metallgewinnung und -verarbeitung in der Antike (Schwerpunkt Eisen). Nitra, s. 135–160.
- PIETA, K. 2001: Jan Filip a neskoroláténske osídlenie Slovenska. Arch. Rozhledy 53, s. 780–788.
- PIETA, K. 2008: Keltské osídlenie Slovenska. Mladšia doba laténska. Archaeologica Slovaca Monographiae, Tomus XI. Nitra.
- SCHÖNFELDER, M. 2006: Ein spätlatènezeitlicher Werkzeug- und Gerätehort aus dem ostkeltischen Gebiet. Centre archéologique européen, Bibracte 11, s. 109–127.
- TEODOR, S. 1980: Das Werkzeugdepot von Lozna (Kr. Botoșani). DACIA, N. S., Tome XXIV, Bucarest, s. 133–150.

NEUFUNDE VON LATÈNEZEIT AUS PLAVECKÉ PODHRADIE - POHANSKÁ

RADOSLAV ČAMBAL

Einleitung

In den letzten Jahren gelangten in die Sammlungen bzw. zur Dokumentierung ins Slowakische Nationalmuseum - Archäologische Museum in Bratislava einige neue Eisenhortfunde aus dem keltischen Burgwall in Plavecké Podhradie - Pohanská (Abb. 1). Es handelt sich um zwei Eisendepots – Nr. 13/2006 und Nr. 14/2006 und zwei Einzelfunde – eiserne Schwertkette und eiserne Bratpfanne.

Aus Plavecké Podhradie - Pohanská sind bereits mehrere publizierte Eisenhortfunde bekannt. In Depotfunden aus dieser Fundstelle befinden sich vor allem Gegenstände bzw. Geräte von handwerklichem und landwirtschaftlichem Charakter. Auch deswegen klassifiziert man diesen Burgwall nicht als eine Handelsaustausch-Agglomeration, sondern eher als ein voroppidales Herstellungszentrum mit konzentrierter Schmiedeproduktion, die vor allem von der Nähe der Sumpferzquellen profitierte. Das zuletzt publizierte Verzeichnis von Hortfunden aus Pohanská stammt von K. Pieta, der die Zahl von 12 Depots anführt (Pieta 2008, 194 ff.). Die Nummerierung der von uns publizierten Verbände knüpft an die Depotnummern an, die K. Pieta benutzt (Pieta 2008, 194) und respektiert die Nummerierung von einzelnen älteren bereits publizierten Hortfunden. Aus diesem Grund sind die von uns publizierten Hortfunde als Depot Nr. 13/2006 (Taf. I: 1–7; Abb. 2: 1–7) und Depot Nr. 14/2006 (Taf. II: 1–3; Abb. 3: 1–3) bezeichnet, einschließlich des Fundjahres.

Die Zusammensetzung einzelner Hortfunde aus Pohanská ist im Allgemeinen einander sehr ähnlich. Es handelt sich vor allem um Schmiedewerkzeug, landwirtschaftliche und holzbearbeitende Geräte. In Hortfunden erscheint solche Kombination von Geräten aus mehreren handwerklichen Bereichen relativ oft. Interessant ist, dass aus der Fundstelle sehr wenige Militaria stammen. Aus diesem Rahmen schert auch die Zusammensetzung der von uns publizierten Depots Nr. 13/2006 und Nr. 14/2006 nicht aus. Beim Depot Nr. 13/2006 geht es um einen Verband von sieben Gegenständen – einem Hammer (Taf. I: 6; Abb. 2: 4), vier Äxten (Taf. I: 1–4; Abb. 2: 1–3, 7), einem Tüllenmeißel (Taf. I: 7; Abb. 2: 6) und einem Lochdorn (Taf. I: 5; Abb. 2: 5). Das Depot Nr. 14/2006 repräsentiert den Verband von drei Gegenständen – einer Sense mit Schafthülse (Taf. II: 1, 2; Abb. 3: 1, 2) und einem Tüllenmeißel (Taf. II: 3; Abb. 3: 3). Alle Gegenstände aus diesen Depots finden ihre direkten Analogien in anderen Hortfunden auf Pohanská, oder an weiteren keltischen Fundorten der Jung- und Spätlatènezeit im mitteleuropäischen Raum. Diese Gegenstände sind im Hinblick auf ihre Zeiteinsetzung chronologisch nicht sehr empfindlich und fallen in den Datierungsrahmen des ganzen Burgwalls auf Pohanská, d. h. in die Stufe LTC2.

Zu seltenen Siedlungsfunden gehört die segmentierte Schwertkette (Taf. III: 1a, 1b). Ähnliche Gurte, die zum Schwerttragen gedient haben, kennt man vor allem aus flachen keltischen Gräberfeldern der Mittellatènezeit. Auf Gräberfeldern erscheinen die eisernen Schwertketten vor allem in Männergräbern mit Kriegerausstattung. Auf diesen Gurten waren Schwerter aufgehängt. Im Siedlungsbereich handelt es sich eher um Einzelfunde, obwohl sie vereinzelt z. B. auch in Slatina nad Bebravou vorkommen. Interessant ist, dass

in dem Depot I/68 aus Pohanská auch eine eiserne Blechscheide für keltisches Schwert gefunden wurde. Beide Gegenstände, sowohl die von uns präsentierte Schwertkette als auch die eiserne Schwertscheide, belegen die Anwesenheit einer Militärkomponente in Plavecké Podhradie - Pohanská, obwohl aus der Fundstelle außer diesen Gegenständen sonst nur sehr wenige Belege des Militärwesens stammen. Der Kettengurt ist vermutlich jünger als die Gurte in flachen Keltengräbern aus mittellatènezeitlichen Stufen LTB-LTC1. Die Zeitstellung der Schwertkette fällt, ähnlich wie bei den anderen Gegenständen in diesem Beitrag, in die Stufe LTC2.

Aus der Fundstelle stammt auch eine komplett erhaltene eiserne Bratpfanne (Taf. IV: 1a, 1b, 1c; Abb. 4: 1a, 1b; 5: 1a, 1b). Die Bratpfannen haben sich nach Mittel- und Osteuropa unter dem Einfluss der Antike verbreitet und sie kommen in der Mitteleisenzeit bis zur römischen Kaiserzeit vor. Vergleichbare Bratpfannen stammen aus keltischen Fundstellen in der Slowakei. Ein Exemplar stammt aus dem Eisenhortfund Nr. 6/2001 direkt aus der Fundstelle von Plavecké Podhradie - Pohanská, andere dann aus Slatina nad Bebravou und aus Blatnica. Ähnliche Bratpfannen befinden sich z. B. in dem Handwerkerdepot aus Lozna in Rumänien, datiert ans Ende des 2. Jh. v. Chr. bis an den Anfang des 1. Jh. v. Chr. Die Pfanne diente zum Braten oder Backen von Plätzchen. Dies nehmen wir an vor allem anhand der Ausmaße der Arbeitsfläche, d. h. des Durchmessers der Pfanne und auch der relativ kleinen Höhe von ihrem hochgezogenen Rand. Auf Grund dieser Tatsachen nehmen wir nicht an, dass man auf der Pfanne flüssige Gerichte kochen konnte.

Datierung

Beim Interpretieren der Depotfunde Nr. 13/2006 und Nr. 14/2006 ist es leider problematisch zu bestimmen, unter welchen Umständen sie in die Erde gelangten, da sie ohne irgendwelche näher spezifizierte Details entdeckt und ausgehoben wurden. Es ist nicht klar, ob sie aus einem Siedlungs- bzw. Herstellungsobjekt stammen, oder ob es sich um Depots handelt, die im Zusammenhang mit den Ereignissen im Rahmen des Untergangshorizontes des Burgwalls in die Erde eingelegt wurden, oder um Motivdepots. Wir können nur annehmen, dass deren Deponierung bzw. Belassung an ursprünglichem Ort in eventuellem Objekt mit dem Untergangshorizont des Burgwalls auf Pohanská zusammenhängt. Die Hortfunde von eisernen Geräten und Gegenständen Nr. 13/2006 und Nr. 14/2006 sowie die Schwertkette und die eiserne Bratpfanne können wir zeitlich in die Stufe LTC2 einsetzen, genauso wie den ganzen Burgwall in Plavecké Podhradie - Pohanská (Pieta 2001, 781–782).

*Mgr. Radoslav Čambal, Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum, Žižkova 12,
P.O.BOX 13, 810 06 Bratislava 16, Slovenská republika
radocambal@centrum.sk
cambal@snm.sk*